

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Biroul Permanent Parlamentul Republicii Moldova

În conformitate cu articolul 73 din Constituția Republicii Moldova și articolul 47 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.263/2005 cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului.

Anexă:

1. Proiectul de lege;
2. Nota informativă.

Deputați în Parlament

Anu Oplinde
Adrian Belci
Mareș Panceu

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr.	95	
"12"	04	2023
Ora		

LEGE
pentru modificarea Legii nr. 263 / 2005 cu privire la
drepturile și responsabilitățile pacientului

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articol unic. – Legea nr. 263/2005 cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.176-181, art.867*), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 1:

la alineatul (1) cuvintele „serviciilor de sănătate” se substituie cu cuvintele „de ocrotire a sănătății”;

la alineatul (2):

definiția „pacient”, va avea următorul cuprins:

„*pacient (beneficiar al serviciilor de sănătate)* - persoana fizică care necesită, solicită sau utilizează servicii de sănătate, indiferent de starea sa de sănătate, sau care participă benevol, în calitate de subiect uman, la cercetări biomedicale;”

definiția „rudă apropiată” va avea următorul cuprins:

„*rudă apropiată* – persoana care se află în relații de rudenie cu pacientul (părinți, copii, frați dreپți și surori dreپte, bunici), inclusiv soțul (soția), concubinul (concubina), și care în ultimii câțiva ani, până la pierderea sau limitarea capacității de exercițiu, s-a aflat cel mai mult în contact cu acesta sau a fost desemnat de pacient, când acesta avea capacitatea de exercițiu, pentru a-i reprezenta interesele în relațiile stabilite de prezenta lege”;

la definiția „servicii de sănătate” cuvintele „și recuperarea” se exclud;

la definiția „consimțământul pacientului privind intervenția medicală”, textul „pacientului sau a reprezentantului său legal (a rudei apropiate)” se substituie cu textul „pacientului, reprezentantului său legal sau a rudei apropiate”;

definiția “eroare medicală” – se exclude;

2. La articolul 2:

la lit.e) textul „a reprezentantului său legal (a rudei apropiate)” se substituie cu textul „a reprezentantului său legal sau a rudei apropiate”;

se completează cu litera h) cu următorul conținut:

„h) colaborarea reciprocă dintre pacient și lucrător medical în procesul acordării serviciilor de sănătate.”

3. La articolul 5:

la lit. b), se completează cu textul „sau oricare alte criterii protejate”;

la lit.g) după cuvântul „costul” se completează cu textul „inclusiv a celor suportate din contul fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală;”

la lit.e) textul „a reprezentantului său legal (a rudei apropiate)” se substituie cu textul „a reprezentantului său legal sau a rudei apropiate”;

se completează cu literele f¹) și r) cu următorul conținut:

„f¹) prevenirea bolilor;

r) timpul necesar și rezervat acordării serviciilor de sănătate;”

4. La articolul 7 alineatul (1) se completează cu literele h), i) și j) cu următorul conținut:

„h) să solicite repetat informația furnizată de către medic, alt lucrător medical sau farmacist în cazul în care nu a înțeles-o;

i) să urmeze tratamentul recomandat de medic, instrucțiunile altui personal medical pe care le-a acceptat;

j) să respecte programarea pentru intervenția medicală.”

5. La articolul 9 alineatul (3) va avea următorul conținut:

„(3) Pacientul are dreptul la informații, educație și servicii necesare vieții sexuale și sănătății reproducerii, cu manifestarea unui comportament verbal non-violent, sincer și corect, fără nici o discriminare.”

6. La articolul 10:

la alineatul (2) cuvintele „*servicii de sănătate*” se substituie cu cuvintele „*ocrotire a sănătății*”;

la alineatul (4) textul „a reprezentantului său legal (a rudei apropiate)” se substituie cu textul „a reprezentantului său legal sau a rudei apropiate”;

la alineatul (5) sintagma „*consumatorilor de servicii de sănătate*” se substituie cu sintagma „*beneficiarilor de servicii de sănătate*”.

7. La articolul 11:

la alineatul (1) litera a) va avea următorul conținut:

a) de către autoritățile sistemului de ocrotire a sănătății de toate nivelurile;

la alineatul (2) se completează la final cu textul „*cu suficient timp înainte pentru a permite acestuia să participe activ în realizarea actului medical.*”

la alineatul (4) textul „a reprezentantului său legal (a rudei apropiate)” se substituie cu textul „a reprezentantului său legal sau a rudei apropiate”;

la alineatul (6) sintagma „*în măsură adecvată discernământului lui*” se substituie cu sintagma „*în măsura permisă de capacitatea lui de exercițiu*”.

8. La articolul 12:

la alineatele (3) și (4) textul „a reprezentantului său legal (a rudei apropiate)” se substituie cu textul „a reprezentantului său legal sau a rudei apropiate”;

la alineatul (4) lit.c²) cuvintele „*desfășurării vizitelor*” se substituie cu cuvintele „*desfășurării acestora*”;

la alineatul (4) lit.d) după cuvintele „*a reprezentanților legali*” se completează cu cuvintele „*ori a rudelor apropiate*”;

la alineatul (5) cuvintele „*și familială*” se exclud.

9. La articolul 13:

în cuprinsul alineatelor (2), (4), (5), (8) și (10) textul „*pacientul sau reprezentantul său legal (ruda apropiată)*” la orice formă gramaticală se substituie cu sintagma „*pacientul, reprezentantul său legal sau ruda apropiată*” la forma gramaticală corespunzătoare;

la alineatul (7) textul „(*ruda apropiată*)” se substituie cu cuvintele „*sau ruda apropiată*”;

se completează cu alineatul (8¹) cu următorul cuprins:

„(8¹) În cazul în care pacientul nu-și poate exprima voința, iar reprezentantul legal sau ruda apropiată a acestuia refuză actul medical necesar pentru a salva viața pacientului, asistența medicală se acordă la decizia consiliului de medici în interesul vieții pacientului.”

se completează cu alineatul (11) cu următorul cuprins:

„(11) În procesul acordării actului medical, opinia minorului se ia în considerare ca factor determinant la exprimarea consimțământului în măsura permisă de capacitatea lui de exercițiu, în interesul vieții minorului.”

10. La articolul 14:

în cuprinsul alineatelor (1), (2) și (8) textul „*pacientul sau reprezentantul său legal (ruda apropiată)*” la orice formă gramaticală se substituie cu sintagma “*pacientul, reprezentantul său legal sau ruda apropiată*” la forma gramaticală corespunzătoare;

11. La articolul 16:

la alineatul (1) lit.e) cuvântul „consumatorilor” se substituie cu cuvântul „beneficiarilor”;

în cuprinsul alineatelor (3) și (4) textul „*pacientul sau reprezentantul său legal (ruda apropiată)*” la orice formă gramaticală se substituie cu sintagma “*pacientul, reprezentantul său legal sau ruda apropiată*” la forma gramaticală corespunzătoare;

12. La articolul 18:

la alineatul (1) cuvintele „sistemului de sănătate” se substituie cu cuvintele „sistemului de ocrotire a sănătății”.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de lege pentru modificarea Legii 263 / 2005 cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului.

Proiectul de lege a fost elaborat de deputați în cadrul unui grup larg de lucru cu participarea reprezentanților Ministerului Sănătății, Universității de Stat de Medicină și Farmacie “N.Testemițanu”, a organizațiilor societății civile.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite.

Contextul general induce necesitatea operării modificărilor și completărilor la Legea 263/2005 cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului, prin prisma prevederilor Cartei Europene a drepturilor pacienților, întru asigurarea unui grad de eficiență a actului medical. Prezentul proiect contribuie la clarificarea și omogenizarea cadrului normativ existent prin detalierea raporturilor dintre medic și pacient în exercitarea proceselor de prevenire, diagnostic și tratament care au loc în sistemul de sănătate.¹

Proiectul are menirea de a asigura completarea listei drepturilor și responsabilităților pacientului, efectuarea unor precizări întru acordarea gradului de claritate a normelor juridice, precum și asigurarea unei terminologii unice utilizate în domeniu și actele normative conexe (*Legea nr. 264 cu privire la exercitarea profesiei de medic, Legea ocrotirii sănătății nr. 411 etc.*).

Scopul proiectului constă în consolidarea gradului de protecție a drepturilor pacienților, ajustarea responsabilităților pacienților, racordarea prevederilor legale la standardele noi ce au apărut în timp și crearea unui cadru suplimentar de armonizare a sistemului național de sănătate la cerințele europene din domeniu.

Aceste adaptări vor induce nemijlocit la îmbunătățirea serviciilor de sănătate acordate populației.

Noutatea proiectului constă în includerea unui nou principiu de bază a realizării drepturilor pacientului și anume cel de colaborare reciprocă dintre pacient și lucrător medical în procesul acordării serviciilor de sănătate, bazate pe relații umane factor decisiv la asigurarea calității actului medical, precum și luarea în considerare a opiniei minorului în procesul desfășurării actului medical ca factor

¹ *European charter of patients rights*, Basis Document, Roma, November, 2002

determinant la exprimarea consimțământului în măsura permisă de capacitatea lui de exercițiu, în interesul vieții acestuia.

Un accent separat a fost atribuit acordării dreptului pacientului la prevenirea bolilor. Fiecare persoană are dreptul la servicii de sănătate adecvate, o informare complexă care va induce, pe cale de consecință la profilaxia îmbolnăvirilor.

Ținând cont de scopul actului medical și anume cel de a salva viața oamenilor, luând în considerare dreptul fundamental stabilit în art. 36 din Constituția RM - *Dreptul la ocrotirea sănătății* se propune menționarea exhaustivă a faptului că în cazul în care pacientul nu-și poate exprima voința, iar reprezentantul legal sau ruda apropiată a acestuia refuză actul medical necesar pentru a salva viața, aceasta se acordă la decizia consiliului de medici în interesul vieții pacientului. Imposibilitatea de exprimare a consimțământului poate avea la bază diferite circumstanțe, cum ar fi lipsa capacității de exercițiu, incapacitatea de a semna acordul informat din pricina unor situații particulare, nu știe carte sau nu vede, sau elementar nu se poate contacta reprezentantul legal al acestuia.

În acest sens, este necesar de a menționa că consimțământul informat reprezintă o componentă intrinsecă a actului medical, și respectiv nu poate fi disociat de acesta. Astfel, când vorbim despre actul medical trebuie să evidențiem faptul că acesta presupune două componente – o componentă etică (care presupune informarea pacientului și obținerea consimțământului acestuia) și o componentă științifică (prevenirea, diagnosticul și tratamentul propriu – zis).

Sănătatea reproducerii, la nivel internațional, este recunoscută drept una din componentele fundamentale necesare dezvoltării umane. În acest sens, prezentul proiect intervine să stabilească că pacienții au dreptul la servicii necesare vieții sexuale și sănătății reproducerii, cu manifestarea unui comportament verbal non-violent, sincer și corect, fără nici o discriminare.

Prin modificările propuse în prezentul proiect vor fi evitate dubbele repetări și interpretări eronate. (*Spre exemplu sintagma servicii de sănătate, de la caz la caz, nu este utilizată potrivit sensului, or, în anumite cazuri urmează a fi substituită cu servicii de ocrotire a sănătății, ținând cont de asigurarea coroborării normelor juridice*).

Completarea listei drepturilor pacientului precum și a responsabilităților acestuia constituie o necesitate în amplificarea calității actului medical, ținând cont de prevederile Cartei Europene a

drepturilor pacienților, declarațiilor internaționale și recomandărilor emise atât de OMS, cât și de Consiliul Europei, care stabilesc standarde și parametri tehnici pentru beneficiarii serviciilor de sănătate, precum și modele și colaborare reciprocă.

Lista drepturilor deja prevăzute în textul legii urmează a fi completată cu dreptul pacientului la prevenire a bolilor și dreptul la timpul necesar și rezervat acordării serviciilor de sănătate. Acestea reprezintă componente esențiale în realizarea plenitudinii intereselor legitime de către pacient în procesul de beneficiere a actului medical.

Prevederile Cartei Europene a drepturilor pacienților necesită a fi încorporate în legile și reglementările naționale în totalitate pentru a face din obiectivul de a proteja drepturile pacienților o parte obișnuită a politicilor publice. Respectiv, prezentul proiect, parțial îndeplinește această deziderat. În continuare, Guvernul și instituțiile abilitate urmează să adopte un șir de politici și acte normative care vor transpune legislația europeană în domeniul asigurării veritabile a drepturilor și responsabilităților pacienților.

Punerea în aplicare a acestor prevederi enunțate în proiect este orientată nu doar pacienților, ci și acelor cetățeni activi, organizații care lucrează în domeniul drepturilor pacienților la nivel național.

O altă rectificare operată, constă în eliminarea termenului de *consumator* al serviciilor de sănătate, fiind asimilat în textul legii cu termenul de pacient (beneficiar). În acest sens, este necesar de a menționa că *consumatorul* reprezintă un termen economic și juridic, fiind definit în literatura de specialitate de drept - ca individ care cumpără un serviciu. Or, pacientul nu procură aceste servicii în toate cazurile, ci beneficiază de ele. Astfel, întru asigurarea coeziunii sensului și a prevederilor legale a fost completată definiția pacientului, prin asimilarea acesteia cu beneficiar al serviciilor de sănătate.

Prezentul proiect vine să omită unele inexactități redacționale pentru a promova claritatea articolelor care sunt expuse în prezenta lege.

În tot textul legii urmează a fi operată modificarea sintagmei „pacientul sau reprezentantul său legal (ruda apropiată)” cu sintagma “pacientul, reprezentantul său legal sau ruda apropiată” la forma gramaticală corespunzătoare.

Prezentele modificări și completări sunt necesare întru lansarea de activități de protecție a drepturilor pacienților, concepute ca prevenirea,

diagnosticul și tratamentul precum și acțiunile de restabilire a drepturilor care au fost încălcate.

Importanța modificărilor enunțate în proiect rezidă din necesitatea de îmbunătățire a actului medical din sistemul de ocrotire a sănătății, ceea ce va induce la creșterea speranței de viață a cetățenilor, satisfacerea necesităților beneficiarilor serviciilor medicale precum și va facilita colaborarea reciprocă dintre pacient și medic. Nu în ultimul rând, proiectul va contribui la asigurarea unui grad de protecție mai înaltă în cazul conduitei necivilizate la adresa lucrătorilor medicali.

Luând în considerare necesitățile de acces la servicii de sănătate de calitate pentru cetățeni, urmează, etapizat, a fi întreprinse măsuri pentru eliminarea și înlăturare a unor dezechilibre și crearea unui cadru optimal adoptării unor politici de sănătate coerente.

Modificările și completările propuse vor contribui la conectarea sistemului de ocrotire a sănătății la modelul european, crearea unui sistem relațional mai clar și precis atât pentru medici cât și pacienți, în vederea eficientizării proceselor de acordare a asistenței medicale, sporirii gradului de responsabilitate a pacienților, ceea ce va contribui la asigurarea calitativă a actului medical și ulterior, la creșterea satisfacției beneficiarilor serviciilor de ocrotire a sănătății.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

Proiectul de lege nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Principalele prevederi ale Proiectului sunt:

- adaptarea și concretizarea noțiunilor din art. 1, cum ar fi cele de *pacient, rudă apropiată, de ocrotire a sănătății* etc.;

- completarea art. 2 cu un nou principiu – *acel de colaborare reciprocă dintre medic și pacient în procesul acordării serviciilor de sănătate.*”;

- stabilirea în art. 5 a unor drepturi suplimentare ale pacientului precum cel de *prevenire a bolilor și dreptul la timpul necesar și rezervat acordării serviciilor de sănătate*, precum și concretizarea criteriilor de discriminare menționate la lit. (b).

- completarea responsabilităților pacientului în ceea ce ține de informarea medicului, altui lucrător medical sau a farmacistului în cazul în care nu a înțeles informația furnizată de către acesta. Pacientul urmează a fi responsabil pentru urmarea tratamentului recomandat de medic, instrucțiunile altui personal medical pe care le-a acceptat și totodată, să respecte programarea pentru intervenția medicală.

- reformularea alin. (3) art. 9 după cum urmează *“Pacientul are dreptul la informații, educație și servicii necesare vieții sexuale și sănătății reproducerii, cu manifestarea unui comportament verbal non-violent, sincer și corect, fără nici o discriminare.”*

- modificarea termenului de consumatori ai serviciilor de sănătate în beneficiari ai serviciilor de sănătate;

- pentru a fi evitată dubla repetare în art. 12, alin. (4) lit. c²) se adaugă pronumele demonstrativ „acestora”, inclusiv cu redactarea sintagmelor ambigue din lit. d) și alin. (5);

- modificarea în tot textul legii a sintagmei de *reprezentant legal (rudă apropiată)* în sintagma *reprezentant legal sau rudă apropiată*;

- prevederea exhaustivă a faptului că în cazul în care pacientul nu-și poate exprima voința, iar reprezentantul legal sau ruda apropiată a acestuia refuză actul medical necesar pentru a salva viața, aceasta se acordă la decizia consiliului de medici în interesul vieții pacientului;

- includerea în art. 13 a necesității de consultare a opiniei minorului în cazul actului medical, atunci când acest lucru este permis de capacitatea acestuia lui de exercițiu, precum și dreptului de a acorda actul medical, pacientului care nu își poate exprima voința iar reprezentanții legali ai acestuia refuză.

5. Fundamentarea economic-financiară

Pentru implementarea acestui proiect de lege nu este necesară alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul de lege se încadrează în cadrul normativ în vigoare. Pe cale de consecință, urmează modificarea și completarea Legii 264/2005 cu privire la exercitarea profesiei de medic, care vor contribui la calitatea actului medical și sporirea satisfacției beneficiarilor sistemului de ocrotire a sănătății.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Prezentul proiect a fost elaborat și consultat cu reprezentanții mediului academic medical, cu experiență profundă în sistemul de ocrotire a sănătății.

Proiectul de lege urmează a fi supus avizării, expertizei anticorupție și consultării publice în conformitate cu prevederile cadrului normativ în vigoare. Din momentul înregistrării proiectul de lege este plasat pe pagina oficială a Parlamentului. În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în domeniul decizional, proiectul de lege urmează a fi supus avizării și consultărilor publice în conformitate cu prevederile legale.

Deputată în Parlament

Ana OGLINDA

